

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 221538
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

20 Ekim 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat Koca
Bakan

EK:

-Liste (7 Adet- 8 Sayfa)

-Cevap Yazısı (91 Adet, 177 Sayfa)

7/26099
7/29439
7/29533
7/30583
7/31041
7/31327
7/31437-7/31439
7/31498
7/31500
7/31722
7/31832
7/31836-7/31837
7/32061
7/32072
7/32209-7/32210
7/32213
7/32215
7/32327-7/32328
7/32334
7/32485
7/32490
7/32573
7/32577-7/32578
7/32662
7/32711-7/32719
7/32821
7/32823
7/32951-7/32954
7/32958-7/32959

7/32961
7/33065-7/33067
7/33069
7/33073
7/33075-7/33076
7/33187-7/33194
7/33288-7/33292
7/33294-7/33295
7/33297
7/33300
7/33302-7/33303
7/33417
7/33518-7/33521
7/33523
7/33594
7/33597
7/33731-7/33732
7/33793
7/33800
7/33803-7/33804
7/33823
7/33995-7/33996
7/34000

ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ'UN
TBMM 7/32715 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

İngiliz yayın kuruluşu BBC'nin İngiltere'den ihraç edilen atıkları takip etmesi ile, bu atıkların Adana'da boş araziler ve yol kenarlarına atıldığı görüntüler kamuoyuna yansımıştı. Bunun ardından ortaya çıkan yeni görüntülerle İngiltere'den 'geri dönüşüm' için ithal edilen bu plastik atıkların arasından çıkan veya dönüşüm sonrası oluşan çöpler yakılarak Adana'da tarım alanları ve kıyıları tehdit ettiği belgelenmiştir.

Adana Çukurova ilçesinde Rüzgarlı Tepe mevkiinde, ithal edilen atıkların boş arazilere kamyonlarla taşınması ve toprakla karışması ile oluşan atık tepeleri; Adana'da yaşayan yurttaşlar tarafından defalarca şikayet edilmiştir.

Üretilen çöplerin sadece yüzde 9'u geri dönüştürülebilmektedir. Geri dönüştürülemeyen ve çoğunluğu ambalaj olan bu çöplerin yakılması, doğaya verdiği büyük zarar nedeni ile, istenmeyen bertaraf yöntemlerinden biridir. Buna rağmen, Avrupa ülkelerinden gemilere yükleyerek getirilen çöpler Adana'da olduğu gibi çoğu zaman yakılmaktadır. Terk edilen ve yakılan çöpler, tüm canlılar için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Plastik, içinde büyük oranda kanser yapıcı kimyasal barındırmaktadır. Bu nedenle plastik atık ithalatının derhal yasaklanması, geri dönüşüm firmalarının iç piyasadaki çöpleri almaya zorlanmaları gerekmektedir ve geri dönüşüm firmalarının sıkı denetlenmesi sağlanmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1) Bakanlığınızın firmaların kapasite üzerinde ithalat yapıp yapmadığı, ithal edilen atıkların geri dönüşüm süreçlerini takip ettiği denetimleriniz hangi sıklıkla yapılmaktadır? Adana'da bu denetimler en son ne zaman yapılmıştır?
- 2) Sorumsuz firmalarca yol kenarlarına ve boş arazilere atılan atıkların doğaya verdiği zararın önlenmesi için sıkı denetim mekanizmalarının kurulması için çalışmalarınız var mıdır?
- 3) Atıkların yakılmasını engelleyerek, doğaya ve insan sağlığına verilen zararların ortadan kaldırılmasını sağlamak üzere çalışmalarınız var mıdır?
- 4) Tüm dünyada artan plastik tüketimi nedeni ile atıklar yönetilemeyecek düzeye gelmiştir. Türkiye'de plastik atık yönetimi ile ilgili çalışmalar yapılmakta mıdır?
- 5) Adana'da Rüzgarlı Mevkiinde oluşan atık tepelerine dair yurttaşlar tarafından yapılan şikayetler ve kamuoyuna yansıyan görüntüler Bakanlığınızca değerlendirilmiş midir? Buna neden olan firmalar cezalandırılmış mıdır? Konunun takibi yapılmakta mıdır?
- 6) Plastik kirliliği dünyada kaygı uyandıracak düzeye gelmiştir. Avrupa ülkelerinin yönetilemeyecek düzeye gelen bu "çöplerden kurtulma" sorumluluğunu üstlenmeyerek bizim gibi ülkelere ihraç etmesi tek taraflı bir çözümdür. Türkiye'deki olumsuz etkileri düşünüldüğünde, Bakanlığınız plastik atık ithalatının yasaklanması yönünde adımlar atacak mıdır?
- 7) 2019 yılında tonuna ortalama 160 dolar verilerek sadece İngiltere'den yılda 160 bin ton plastik alınmış, yaklaşık 26 Milyon Dolar para ödenmiştir. Bu bütçenin Türkiye'deki plastik çöplerin toplanmasına yatırılmasını sağlamak üzere çalışmalarınız olacak mıdır?
- 8) Yönetmelikte ithal çöp toplam kapasiteleri yüzde 80 ile sınırlı olan firmalar bu kotayı sonuna kadar kullanmakta. Dolayısı ile Türkiye'den çöp alınmamakta, bu nedenle büyük oranda geri dönüşüm sağlanmamaktadır. Döviz girdisi nedeni ile ülkedeki atıkların geri dönüşümü gözden çıkarılmaktadır. Bu yaklaşımı ortadan kaldırmak üzere Bakanlığınızca adım atılması planlanmakta mıdır?

CEVAPLAR

1,2) Plastik atıklar, Ülkemizdeki çevre izin ve lisanslı geri kazanım tesisleri tarafından, yine Bakanlığımızdan almış oldukları Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi kapsamında, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimizin fiziki kontrolleri neticesinde geri kazanım amacıyla ithal edilmektedir. 2020/22 sayılı Genelge ile 2020 yılında atık ithalatına getirilen kota kapsamında firmaların tüketim kapasitelerinin %50'si kadar ithalat yapmalarına müsaade edilmektedir. Bakanlığımızca tahsis edilen kota üzerinde ithalat yapan firmalara yaklaşık 8 milyon lira idari para cezası kesilmiştir. Aynı zamanda Söz konusu Genelge kapsamında "Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi ve Kota Formu" düzenlenen firmaların denetimleri 3'er aylık periyotlarla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimizce yapılmaktadır.

Ayrıca, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında, yurtdışından atık ithalatı gerçekleştiren firmalara ilişkin hem tesislerde hem de gümrük bölgelerinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan rutin denetimlerin yanı sıra Bakanlığımız merkez teşkilatı denetçileri tarafından da denetimler gerçekleştirilmektedir. Çevre Kanununa aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen işletmelere ise, Kanunun 20 nci Maddesi uyarınca idari yaptırımlar uygulanmakta, bununla birlikte ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin de "Mahrece İade Kararı" alınmaktadır.

Bakanlığımızca Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi verilen tüm tesislerin denetlenmesi hususunda İl Müdürlüklerimiz talimatlandırılmıştır.

Bu kapsamda; Adana İlimizde Atık İthalatçı Kayıt Belgesi bulunan 59 tane işletme bulunmaktadır. 2019/18 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin yayımlandığı 30/12/2019 tarihinden bugüne kadar 70 işletme denetlenmiştir. Söz konusu işletmelerin kota takipleri, fiziki şartlarının uygunlukları, kapasiteleri ve faaliyetleri sonucu oluşan bakiye atıklar 3'er aylık periyotlar halinde denetlenmektedir. Kota miktarını aştığı tespit edilen 3 işletmeye idari para cezası uygulanmıştır.

Diğer taraftan, Adana İlimizin çeşitli bölgelerinde atık yönetimi konusunda yapılan denetimlerde çevre ve toplum sağlığı açısından uygunsuz bulunan alanlar (yol kenarlarındaki sahipsiz atıklar, DSİ drenaj kanallarının kenarlarına atılan sahipsiz atıklar, boş arazi ve arsalar üzerine gelişigüzel atılmış atıklar vb) Belediye Başkanlıkları ile koordinasyon sağlanarak temizletilmiş, faaliyetleri sonucu ortaya çıkan atıkları düzensiz depolayan ve bertaraf edenlerin tespiti halinde gerekli cezai müeyyideler Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce uygulanmıştır.

3) Başta Çevre Kanunu olmak üzere çevre mevzuatını oluşturan bütün hukuki düzenlemelerde çevre ve insan sağlığının korunması, doğal kaynakların korunması, atıkların geri dönüşüm sistemine dahil edilerek hammadde olarak ekonomiye tekrar kazandırılması ve kaynakların daha akılcı kullanılmasının sağlanması hedeflenmiştir. Atık yönetimi hiyerarşisi gereği atıkların; öncelikle yeniden kullanımı veya maddesel olarak geri dönüştürülmesi, bunun mümkün olmaması halinde enerji geri kazanımı amacıyla kullanılması, bunun da mümkün olmaması halinde bertaraf edilmesi esastır.

4) Gerek ulusal mevzuatımızın uygulanması gerekse de AB müktesebatına uyum çalışmaları doğrultusunda Bakanlığımızca Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016-2023) hazırlanarak, Ülkemizde atık yönetimine ilişkin mevcut durum, yönetim sisteminde iyileştirilmesi veya geliştirilmesi gereken hususlar ile 2023 yılına kadar yapılması öngörülen atık yönetim faaliyetleri ve yatırımları planlanmıştır.

2017 yılında başlatılan ve atıkların kaynağında ayrı toplanarak geri kazanımını esas alan ve hem ekonomimize hem de istihdama katkı sağlayan Sıfır Atık Projesi kapsamında Bakanlığımızca 2018 yılından başlayarak 2023 yılına kadar uygulanacak strateji ve eylemler belirlenmiş olup,

aşamalı olarak tüm Türkiye’de hayata geçirilmektedir. Bununla birlikte plastik kirliliğinin içerisinde önemli bir yer tutan plastik alışveriş poşetlerinin hızlı bir şekilde atık haline gelmesi, çevre kirliliğini önemli ölçüde arttırması ve kaynak verimliliğini olumsuz yönde etkilemesi nedeniyle birçok ülkede olduğu gibi Ülkemizde de plastik poşetlerin gereksiz kullanımının engellenmesi amacıyla ücretlendirilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.

5) Söz konusu Rüzgarlı mevkiinde bulunan Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından belirlenen Hafriyat Döküm alanına hafriyat atıklarının bertarafı sağlanmaktadır. Adana İlimiz genelinde atıkların yönetimi konusunda Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz ve Belediye ekipleri tarafından denetimler sıklıkla yapılmaktadır. Atıkların dökülmesi yönünde gelen şikayetlere istinaden 2020 yılı içerisinde atık döktüğü tespit edilen 2 kişiye Çevre Kanunu ve ilgili mevzuatlara aykırılıktan ötürü toplamda 176.998 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca, Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüze gelen ihbara istinaden yapılan denetimler neticesinde umuma açık alanda kontrolsüz atık bıraktığı tespit edilen gerçek/tüzel kişiler hakkında yasal süreç devam etmektedir.

6,7,8) Yurtiçi atık toplama miktarının artması, ithalata bağlı çevresel kirliliğin önlenmesi ve Ülkemiz hammadde ihtiyacına cevap verecek nitelikte kaliteli atığın ithal edilmesi yönünde çalışmalarımız devam etmektedir. Diğer taraftan, 2020/22 sayılı Genelgemiz ile 2020 yılında atık ithalatına getirilen kota kapsamında firmaların tüketim kapasitelerinin %50’si kadar ithalat yapmalarına müsaade edilmektedir.

İthalatın yanı sıra, iç piyasadan da atık alınarak geri kazanım yapılmakta olup, bununla ilgili firma faaliyet raporları takip edilmektedir. Ayrıca, iç piyasa toplanma oranlarının arttırılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

